

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 24.3.2021
COM(2021) 137 final

2021/0070 (NLE)

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke

{SWD(2021) 62 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Predsednica Komisije Ursula von der Leyen je napovedala vzpostavitev evropskega jamstva za otroke, ki naj bi vsem otrokom v Evropi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, zagotovilo dostop do najosnovnejših pravic, kot sta zdravstveno varstvo in izobraževanje¹. Podpora otrokom od zgodnjega otroštva in skozi celotno otroštvo je bistvenega pomena za vzpostavitev trajnostnega, enakostnega, vključujočega in konkurenčnega gospodarstva, temelječega na znanju, ter pravične družbe.

Za preprečevanje socialne izključenosti in boj proti njej ta predlog podpira države članice pri njihovih prizadevanjih za zagotovitev dostopa do kakovostnih ključnih storitev za pomoči potrebne otroke: predšolske vzgoje in varstva, izobraževanja (vključno s šolskimi dejavnostmi), zdravstvenega varstva, prehrane in stanovanj. Večina otrok v EU že ima dostop do teh storitev, vendar je vključujoč in resnično univerzalen dostop bistven za zagotavljanje enakih možnosti vsem otrokom, zlasti tistim, ki so zaradi revščine ali drugih oblik prikrajšanosti socialno izključeni.

Socialna izključenost je kompleksen in večdimenzionalen pojav. Njeni ključni dejavniki so nezadostni viri in revščina, pa tudi pomanjkanje enakega dostopa do blaga in storitev zaradi različnih oblik prikrajšanosti, kar preprečuje polno udeležbo v družbi². Predlog je namenjen **pomoči potrebnim otrokom**, tj. otrokom, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost. Glede na večplastne izzive, s katerimi se soočajo ljudje z nizkimi dohodki, ki težko dostopajo do blaga in storitev ali trga dela, je bil na ravni EU sprejet dogovor o uporabi sestavljenega **kazalnika tveganja revščine ali socialne izključenosti**. Kazalnik meri: (i) število ljudi z ekvivalentnim razpoložljivim dohodkom (po socialnih transferjih), ki je nižji od praga tveganja revščine³; (ii) resno materialno prikrajšanost, ki zajema pomanjkanje osnovnih dobrin, potrebnih za zagotavljanje ustreznega življenjskega standarda v družbi⁴, ter (iii) zelo nizko delovno intenzivnost⁵. Otroci, ki živijo v takih gospodinjstvih, so še posebej izpostavljeni socialni izključenosti in so skupina, ki ji je namenjeno to priporočilo.

V večini držav EU-27 je stopnja oseb, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, višja pri otrocih kot pri celotnem prebivalstvu. Leta 2019 je 22,2 % (skoraj 18 milijonov) otrok živelo v gospodinjstvih, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, medtem ko je pri celotnem prebivalstvu ta delež znašal 20,9 % (približno 91 milijonov). V zadnjem desetletju je bilo zmanjševanje tveganja revščine ali socialne izključenosti otrok počasnejše kot pri

¹ Politične usmeritve naslednje Evropske komisije za obdobje 2019–2024.

² Glej na primer: Sporočilo Komisije „Solidarni Evropi naproti: krepitev boja proti socialni izključenosti, spodbujanje vključevanja“ (COM(92) 542); Resolucija Sveta in ministrov za socialne zadeve, ki so se sestali v okviru Sveta, z dne 29. septembra 1989 o boju proti socialni izključenosti (UL C 277, 31.10.1989, str. 1); „The Multi-dimensional analysis of social exclusion“ (Večrazsežnostna analiza socialne izključenosti), Levitas et al., (2007); „Leaving no one behind: the imperative of inclusive development. Report on the World social situation 2016“ (Nihče ne sme biti prezrt: nujnost za vključujoč razvoj. Poročilo o svetovnih socialnih razmerah za leto 2016), ZN (2016).

³ Ta je opredeljen kot 60 % nacionalne mediane ekvivalentnega razpoložljivega dohodka po socialnih transferjih.

⁴ Resna materialna prikrajšanost pomeni vsiljeno nezmožnost plačila vsaj štirih od naslednjih devetih postavk: (1) najemnine, hipotekarnega posojila ali rednih stanovanjskih stroškov; (2) primerno ogrevanega stanovanja; (3) nepričakovanih izdatkov; (4) rednih mensih ali beljakovinskih obrokov; (5) počitnic; (6) televizorja; (7) pralnega stroja; (8) osebnega avtomobila; (9) telefona.

⁵ To odraža delež prebivalcev, starih do 60 let, ki živijo v gospodinjstvih, katerih delovno sposobni člani so v preteklem letu delali manj kot 20 % svojega razpoložljivega delovnega časa.

splošni populaciji. Poleg tega je vrzel revščine⁶ v EU-27 večja pri otrocih (25,4 % leta 2019) kot pri preostalem prebivalstvu (24,3 %); enako velja za dolgotrajno revščino⁷ (v letu 2018 je znašala 14,1 % za otroke in 10,8 % za ostalo prebivalstvo).

Obstaja tesna povezava med socialno izključenostjo otrok in pomanjkanjem dostopa do ključnih storitev. Otroci, ki živijo v revščini ali so izrazito prikrajšani, se pogosteje srečujejo z ovirami pri dostopu do storitev, ki so ključne za njihovo dobrobit ter razvoj socialnih, kognitivnih in čustvenih veščin. Čeprav so take storitve v vseh državah članicah načeloma vzpostavljene, podatki kažejo, da je ta dostop neenakomeren. V približno tretjini držav članic so za starše z zmernimi dohodki stroški predšolske vzgoje in varstva zelo visoki. Šolske knjige, šolski prevoz, obroki in dodatne šolske dejavnosti znatno obremenjujejo družinske proračune v 15 državah članicah. V več državah članicah so samo nekatere zdravstvene storitve za otroke popolnoma brezplačne. V šestih državah članicah več kot 10 % otrok doživlja resno stanovanjsko prikrajšanost. Brezdomstvo se je povečalo v skoraj vseh državah članicah, kar vpliva tudi na otroke. Dejavniki neenakega dostopa do storitev so različni in lahko vključujejo: pomanjkanje finančnih sredstev za kritje stroškov storitev s strani staršev ali skrbnikov; omejeno razpoložljivost, zlasti na podeželskih⁸, oddaljenih ali prikrajšanih območjih; pomanjkanje prilagajanja storitev ali osebja otrokom s posebnimi potrebami; pomanjkanje informacij o razpoložljivih storitvah ali upravne ovire.

Poleg revščine tudi druge oblike prikrajšanosti ustvarjajo ovire za vključevanje in udeležbo v družbi. V predlogu je priporočeno tudi, da države članice pri oblikovanju celostnih nacionalnih ukrepov za podporo otrokom, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, po potrebi upoštevajo tudi posebne potrebe brezdamskih otrok ali otrok, ki se soočajo z resno stanovanjsko prikrajšanostjo; otrok s posebnimi potrebami; otrok z migrantskim ozadjem; otrok iz rasnih ali etničnih manjšin (zlasti romskih); otrok v alternativni (zlasti institucionalni) oskrbi ter otrok, ki živijo v negotovih družinskih razmerah.

Otroci iz prikrajšanih okolij so nesorazmerno prizadeti zaradi socialne izključenosti, ki je pogosto posledica revščine ali pomanjkanja. Tveganje revščine je pri otrocih, ki odraščajo z enim staršem ali v družinah s tremi ali več otroki, ali otrocih z migrantskim ali romskim ozadjem do trikrat večje kot pri drugih otrocih, odvisno od države članice⁹. Pri otrocih iz prikrajšanih okolij so značilne tudi znatno nižje stopnje udeležbe v predšolski vzgoji in varstvu. Otroci, ki so vključeni v institucionalno oskrbo, ponekod ne morejo v celoti koristiti rednega in vključujočega izobraževanja. Poleg tega otroci s posebnimi potrebami, otroci z migrantskim ozadjem ali otroci, ki živijo na podeželskih ali oddaljenih območjih, ne morejo povsod sodelovati v številnih šolskih dejavnostih. Ovire lahko vključujejo cenovno dostopnost, pomanjkanje ustrezne infrastrukture, slabo dostopnost ali jezikovne težave. Ovirana je tudi udeležba teh otrok v preventivnih zdravstvenih programih. Nizki dohodki ali negotove družinske razmere pogosto pomenijo tudi neredno ali nezdravo prehrano. Pomanjkanje dostopa do cenovno dostopnih in ustreznih stanovanj, vključno z varno pitno vodo, predstavlja tudi večje tveganje za resno stanovanjsko prikrajšanost in vpliva na splošno dobrobit otrok. Vse te ovire za dostop ohranjajo medgeneracijski krog socialne izključenosti, ki močno in dolgoročno vpliva na življenje otrok.

⁶ Relativna vrzel tveganja revščine, ki pomaga količinsko opredeliti, kako revni so revni. Izračuna se kot razlika med mediano ekvivalentnega dohodka oseb pod pragom tveganja revščine in pragom tveganja revščine, izražena kot odstotek praga tveganja revščine.

⁷ Stopnja dolgotrajne revščine je delež oseb, ki živijo v gospodinjstvih z ekvivalentnim razpoložljivim dohodkom pod pragom revščine v tekočem letu in še vsaj v dveh od prejšnjih treh let.

⁸ Komisija bo junija 2021 sprejela sporočilo „Dolgoročna vizija za podeželska območja“, v katerem bo med drugim obravnavala omejen dostop otrok do storitev ali infrastrukture na podeželskih, oddaljenih ali prikrajšanih območjih.

⁹ Skupno poročilo o zaposlovanju za leto 2021, ki ga je Svet sprejel 15. marca 2021.

Preprečevanje socialne izključenosti otrok in boj proti njej sta bistvena za socialni napredek in trajnostni razvoj. Socialna izključenost škodljivo vpliva na sedanje in prihodnje možnosti otrok ter na njihovo zmožnost, da prispevajo k današnji in prihodnji družbi. Pri socialno izključenih otrocih je verjetnost, da bodo uspešni v šoli in zdravi, v primerjavi z njihovimi vrstniki, ki živijo v boljših razmerah, manjša. Pri njih je večje tudi tveganje, da opustijo šolanje, da bodo, ko odrastejo, (dolgotrajno) brezposelni ter da se bodo soočali z revščino zaradi manjših zaposlitvenih možnosti in nižjih dohodkov. Slaba izobrazba in zdravje tudi pomembno vplivata na gospodarstvo in trg dela, saj zavirata rast zaposlovanja ter vodita k slabše usposobljeni in manj produktivni delovni sili.

Kriza zaradi COVID-19 je poglobila že obstoječe neenakosti in povzročila znatno tveganje za povečanje stopnje revščine ali socialne izključenosti. Ustvarila je socialno-ekonomska tveganja za ženske in ranljive skupine, kot so starši samohranilci, otroci in starejši, invalidi, migranti, manjšine, mlajši in prekarni delavci ter ljudje, ki živijo na območjih in v gospodinjstvih z omejeno digitalno povezljivostjo ali brez nje. Pri skupinah z nizkimi in srednjimi dohodki je verjetnost izgube dohodka večja zaradi naraščajoče brezposelnosti in manjših možnosti dela na daljavo. Pričakuje se, da bo učinek na razpoložljivi dohodek gospodinjstev povečal neenakosti in lahko privede do tega, da bodo tveganju revščine ali socialne izključenosti izpostavljene nove kategorije gospodinjstev. Zaradi zaprtja šol so otroci ostali brez zanesljivega vira prehrane, saj so bili mnogi med njimi prikrajšani za šolske obroke. Razširjena digitalizacija je do neke mere ublažila izgubo izobraževanja, ki jo je povzročilo zaprtje šol, vendar številni otroci niso imeli kakovostnega domačega učnega okolja, npr. zaradi pomanjkanja potrebne opreme, slabe internetne povezave ali pomanjkanja podpore pri šolskem delu. COVID-19 in ukrepi za omejevanje socialnih stikov so vplivali tudi na formalne ureditve oskrbe, izobraževanja in storitev za prosti čas.

V EU obstaja soglasje o tem, kako pomembno je zagotoviti učinkovit in nediskriminatoren dostop do kakovostnih ključnih storitev za otroke, ki se soočajo z različnimi oblikami prikrajšanosti. Evropski parlament je v svoji resoluciji z dne 24. novembra 2015¹⁰, in kot je potrdil v resoluciji o Evropskem socialnem skladu plus z dne 4. aprila 2019¹¹, pozval k vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke, s poudarkom na otrocih, ki živijo v revščini, in na nekaterih ključnih storitvah. Parlament je Komisijo tudi pozval, naj z večletnim pripravljanim ukrepom preuči izvedljivost takšnega evropskega jamstva za otroke. Svet je v sklepih z dne 8. junija 2020 prav tako pozval Komisijo, naj pripravi predlog o evropskem jamstvu za otroke. Evropsko računsko sodišče je v Posebnem poročilu št. 20/2020 o revščini otrok z dne 29. septembra 2020¹² poudarilo, da je za boj proti revščini otrok treba podporo Komisije bolj ciljno usmeriti v ukrepe držav članic. V odziv na to poročilo je Svet pozval Komisijo, naj ukrepe in cilje za boj proti revščini otrok vključi v svoje prihodnje pobude, tudi v okviru procesa evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik. Evropski parlament je 11. marca 2021 sprejel resolucijo o otrokovih pravicah glede na strategijo EU o otrokovih pravicah¹³, v kateri poziva Komisijo, naj v prvem četrtletju leta 2021 predstavi svoj predlog za vzpostavitev evropskega jamstva za otroke, države članice pa

¹⁰ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 24. novembra 2015 o zmanjševanju neenakosti s posebnim poudarkom na revščini otrok (2014/2237(INI)).

¹¹ Zakonodajna resolucija Evropskega parlamenta z dne 4. aprila 2019 o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem socialnem skladu plus (ESS+) (COM(2018) 382 – C8-0232/2018 – 2018/0206(COD)).

¹² Posebno poročilo št. 20/2020: „Boj proti revščini otrok: podpora Komisije bi morala biti bolj usmerjena“, Evropsko računsko sodišče, 2020.

¹³ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 11. marca 2021 o otrokovih pravicah glede na strategijo EU o otrokovih pravicah (2021/2523(RSP)).

poziva, naj pospešijo njegovo izvajanje ter v ta namen uporabijo vsa možna sredstva, vključno s sredstvi EU. Evropski parlament je tudi poudaril, da bi morale države članice oblikovati večletne nacionalne strategije za boj proti revščini otrok in socialni izključenosti ter nacionalne akcijske načrte za evropsko jamstvo za otroke.

Noben otrok ne bi smel biti prezrt. Zaradi demografskih trendov in pomanjkanja znanj in spretnosti, izpostavljenih v poročilu Komisije o vplivu demografskih sprememb, sprejetem 17. junija 2020¹⁴, je nujno treba spodbujati potencial mladih generacij, ne glede na njihovo socialno-ekonomsko ozadje. Čeprav ima EU eno najvišjih ravni socialne vključenosti in kohezije na svetu¹⁵, so potrebni odločni ukrepi politike za podporo otrokom, ki živijo v težavnejših razmerah in se lahko soočajo z ovirami zaradi različnih oblik prikrajšanosti. Zato se evropsko jamstvo za otroke osredotoča na podporo pomoči potrebnim otrokom.

Evropski steber socialnih pravic zagotavlja okvir za ukrepanje na EU in nacionalni ravni za pravične in dobro delujoče trge dela ter socialno zaščito in vključenost¹⁶. Cilj akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic¹⁷ je nadaljnje izboljšanje življenjskega standarda, delovnih pogojev in enakih možnosti za vse, kar naj bi zagotovilo pravičnost, odpornost in navzgor usmerjeno socialno konvergenco. Akcijski načrt prinaša nov zagon za zmanjšanje revščine ali socialne izključenosti v EU. **V njem je določen cilj zmanjšanja števila ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, za vsaj 15 milijonov, od tega pa bi moralo biti vsaj 5 milijonov otrok.** Z revidiranim pregledom socialnih kazalnikov se bodo spremljali uspešnost in trendi v državah članicah, kar bo Komisiji omogočalo, da spremlja napredek pri izvajanju načel evropskega stebra socialnih pravic znotraj uveljavljenega okvira evropskega semestra za usklajevanje politik.

Cilj evropskega jamstva za otroke je preprečevanje socialne izključenosti in boj proti njej z zagotavljanjem dostopa do sklopa ključnih storitev pomoči potrebnim otrokom. S tem bo pobuda prispevala k spodbujanju enakih možnosti za pomoči potrebne otroke in boju proti revščini otrok.

Za doseg tega cilja in na podlagi obsežnega posvetovanja se v tem predlogu:

- priporoča, da države članice usmerijo podporne ukrepe v pomoči potrebne otroke, tj. osebe, mlajše od 18 let, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost;
- priporoča, da države članice pri opredelitvi pomoči potrebnih otrok in znotraj te skupine, kadar je primerno, upoštevajo posebne oblike prikrajšanosti, kot so potrebe: (i) brezdamskih otrok ali otrok, ki se soočajo z resno stanovanjsko prikrajšanostjo; (ii) otrok s posebnimi potrebami; (iii) otrok z migrantskim ozadjem; (iv) otrok iz rasnih ali etničnih manjšin (zlasti romskih); (v) otrok v alternativni (zlasti institucionalni) oskrbi ter (vi) otrok, ki živijo v negotovih družinskih razmerah;
- poziva države članice, naj pomoči potrebnim otrokom zagotovijo učinkovit in brezplačen dostop do predšolske vzgoje in varstva, izobraževanja (vključno s

¹⁴ Poročilo o vplivu demografskih sprememb, Evropska komisija, 2020.

¹⁵ Na primer, skupna dohodkovna neenakost, merjena z razmerjem S80/S20, je leta 2018 znašala 8,4 za ZDA, vendar le 5,05 za EU-27, medtem ko za druga vodilna gospodarstva novejši in zanesljivi podatki niso na voljo (ocena za Kitajsko za leto 2011 je bila 28,3) ali pa je njihova neenakost nad ravno EU (Združeno kraljestvo: 5,6, Japonska: 6,2). Kljub nekoliko nižjemu skupnemu indeksu človekovega razvoja (0,920 za ZDA v primerjavi z 0,894 za EU-27 v letu 2019) povprečen Evropejec v povprečju živi 2,4 leta dlje od povprečnega Američana (leta 2018 je bila pričakovana življenjska doba 80,9 oziroma 78,5 leta).

¹⁶ Zlasti načelo 1 „izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje“, načelo 3 „enake možnosti“, načelo 11 „otroško varstvo in podpora za otroke“, načelo 14 „minimalni dohodek“, načelo 16 „zdravstveno varstvo“, načelo 17 „vključevanje invalidov“, načelo 19 „stanovanja in pomoč za brezdomce“ in načelo 20 „osnovne storitve“.

¹⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic“ (COM(2021) 102 final).

šolskimi dejavnostmi), zdravega obroka vsak šolski dan in zdravstvenega varstva; zagotavljanje brezplačnih storitev je eden od načinov za povečanje učinkovitosti dostopa;

- poziva države članice, naj pomoči potrebnim otrokom zagotovijo učinkovit dostop do zdrave prehrane in ustreznega stanovanja;
- državam članicam zagotavljajo smernice o tem, kako bi lahko z ustreznimi ukrepi podprli zagotavljanje dostopa do teh storitev;
- vzpostavljajo mehanizmi za upravljanje in poročanje;
- določajo ureditve za izvajanje, spremljanje in ocenjevanje.

V predlogu je priznано, da je obravnavanje dejavnikov socialne izključenosti otrok večdimenzionalen izziv. Evropsko jamstvo za otroke bo uspešno le v okviru širšega sklopa celostnih ukrepov, kot je opisano v **akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic**, in znotraj širšega okvira politik **strategije EU o otrokovih pravicah**, h kateri prispeva tudi ta predlog. V ta namen se državam članicam priporoča, naj oblikujejo podporni okvir politike, tako da: (i) zagotovijo medsebojno skladnost relevantnih politik in izboljšajo njihovo ustreznost za podporo otrokom; (ii) vlagajo v ustrezne sisteme izobraževanja, zdravstva in socialne zaščite; (iii) zagotovijo ukrepe za vključevanje staršev ali skrbnikov na trg dela in dohodkovno podporo za družine in otroke; (iv) obravnavajo teritorialno razsežnost socialne izključenosti, tudi na različnih mestnih, podeželskih in oddaljenih območjih; (v) okrepijo sodelovanje in vključenost različnih deležnikov; (vi) preprečijo diskriminacijo in stigmatizacijo pomoči potrebnih otrok; (vii) podpirajo strateške naložbe v otroke in storitve, vključno z omogočitveno infrastrukturo in usposobljeno delovno silo, ter (viii) namenijo ustrezne vire in optimalno uporabijo sredstva EU.

Na voljo so sredstva Unije za podporo ukrepom za zmanjšanje revščine in socialne izključenosti otrok ter izvajanje evropskega jamstva za otroke. V okviru Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) bodo morale države članice, katerih stopnja otrok, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, presega povprečje EU (v obdobju 2017–2019), za obdobje financiranja 2021–2027 nameniti 5 % sredstev ESS+ za boj proti revščini ali socialni izključenosti otrok, medtem ko bodo morale druge države članice nameniti ustrezen znesek. Tudi Evropski sklad za regionalni razvoj bo prispeval svoj del z naložbami v socialno infrastrukturo, opremo in dostop do kakovostnih in splošnih storitev, ki bodo primerni za prihodnost, pa tudi s projekti sodelovanja v obmejnih regijah.

Mehanizem za okrepanje in odpornost bo omogočil okrepitev potenciala rasti, ustvarjanja delovnih mest ter gospodarske, socialne in institucionalne odpornosti držav članic, vključno s spodbujanjem politik za otroke in mlade, ter ublažitev gospodarskih in socialnih posledic krize zaradi COVID-19, s čimer bo prispeval k izvajanju evropskega stebra socialnih pravic ter okrepil ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo. Instrument za tehnično podporo bo lahko podprl države članice pri zasnovi in izvajanju reform, katerih cilj je zmanjšanje izobraževalnih, socialnih, ekonomskih in pravnih neenakosti ter reševanje izzivov, s katerimi se srečujejo otroci.

Države članice bodo še naprej lahko prejemale sredstva v okviru sheme EU za sadje, zelenjavo in mleko za obdobje 2017–2023¹⁸. Komisija bo leta 2023 predlagala revizijo sheme, da bi bili zdravi izdelki bolj dostopni otrokom in da bi se povečalo njihovo razumevanje koristi zdrave in trajnostne hrane.

¹⁸ Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL L 347, 20.12.2013, str. 671).

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Priporočilo Komisije iz leta 2013 „Vlaganje v otroke: prekinimo krog prikrajšanosti“¹⁹ določa celosten pristop k zmanjševanju revščine ali socialne izključenosti otrok in izboljšanju dobroti otrok. Priporočilo je bilo osredotočeno na tri sklope: (i) dostop do ustreznih sredstev; (ii) dostop do cenovno dostopnih, kakovostnih storitev ter (iii) zaščito pravic otrok do udeležbe vseh otrok pri igri, rekreacijskih, športnih in kulturnih dejavnostih ter pri sprejemanju odločitev, ki vplivajo na njihova življenja. Ta predlog dopolnjuje obstoječe politike na področju boja proti socialni izključenosti otrok, gradi na izkušnjah, pridobljenih pri izvajanju priporočila o vlaganju v otroke, in krepí njegovo drugo področje, saj prednostno obravnava dostop do ključnih storitev za pomoči potrebne otroke.

V okviru evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki je podprt s pregledom socialnih kazalnikov²⁰, je bil izpostavljen izziv revščine ali socialne izključenosti otrok in več držav članic je v zvezi s tem prejelo priporočila²¹. V smernicah za zaposlovanje²² je poudarjeno, da je treba vsem, tudi otrokom, zagotoviti dostop do nekaterih storitev, kot so predšolska vzgoja in varstvo, izobraževanje in zdravstvo, saj je dostop do teh storitev nujen pogoj za zagotavljanje enakih možnosti.

V obdobju financiranja 2014–2020 so evropski strukturni in investicijski skladi (zlasti Evropski socialni sklad, Evropski sklad za regionalni razvoj in Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim) podprli številna področja politike, pomembna za otroke, vključno z bojem proti revščini ali socialni izključenosti otrok, kakovostnim rednim izobraževanjem in storitvami oskrbe ter zdravo in hranljivo prehrano in materialno pomočjo za prikrajšane otroke.

V obdobju 2017–2020 je program za podporo strukturnim reformam zagotovil tehnično podporo za izvajanje reform v državah članicah, ki so bile namenjene: (i) povečanju kakovosti predšolske vzgoje in varstva ter preprečevanju zgodnjega opuščanja šolanja; (ii) bolj vključujočim izobraževalnim sistemom; (iii) podpiranju deinstitucionalizacije otrok; (iv) izboljšanju dostopa otrok s posebnimi potrebami do storitev; (v) spodbujanju socialnega vključevanja otrok migrantov in otrok iz etničnih manjšin; (vi) povečanju prijaznosti nacionalnih pravosodnih sistemov do otrok ter (vii) pregledu zakonodaje o zaščiti družine, da se zadosti razvijajočim se potrebam vseh vrst družin.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Predlog dopolnjuje več drugih pobud EU in je skladen z njimi. Predstavlja konkreten rezultat **akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic** in bo prispeval k doseganju njegovega krovnega cilja, tj. zmanjšanju števila ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost. K zmanjšanju revščine bo prispevalo tudi povečanje udeležbe premalo zastopanih skupin na trgu dela, vključno z ženskami; akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic določa krovni cilj 78-odstotne stopnje zaposlenosti in predlaga dopolnilni cilj, da se do leta 2030 vrzel med stopnjama zaposlenosti po spolu vsaj prepolovi.

Predlog dopolnjuje istočasno sprejeto **strategijo EU o otrokovih pravicah**, ki združuje vse obstoječe in prihodnje pobude o otrokovih pravicah v en skladen okvir politike ter vsebuje

¹⁹ Priporočilo Komisije 2013/112/EU z dne 20. februarja 2013 „Vlaganje v otroke: prekinimo krog prikrajšanosti“ (UL L 59, 2.3.2013, str. 5).

²⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-pillar-of-social-rights/indicators/social-scoreboard-indicators>.

²¹ Priporočila za posamezne države obravnavajo širok razpon vprašanj, povezanih z revščino otrok, kot so dohodkovna podpora, vključujoče izobraževanje, dostop do predšolske vzgoje in varstva, dostop do zdravstvenega varstva in brezdomstvo.

²² Sklep Sveta (EU) 2020/1512 z dne 13. oktobra 2020 o smernicah za politike zaposlovanja držav članic (UL L 344, 19.10.2020, str. 22).

konkretna priporočila tako za notranje kot zunanje ukrepanje EU. V njej je opisano delo Komisije na naslednjih področjih: (i) udeležba otrok v političnem in demokratičnem življenju EU; (ii) socialno-ekonomsko vključevanje, izobraževanje in zdravje; (iii) preprečevanje vseh oblik nasilja in diskriminacije ter zaščita pred njimi; (iv) otrokom prijazno pravosodje; (v) otroci v digitalni dobi in (vi) globalna razsežnost otrokovih pravic. Oddelek o socialno-ekonomskem vključevanju je usklajen z evropskim jamstvom za otroke.

Svet je 22. maja 2019 sprejel **priporočilo o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok**²³, da bi podprl države članice pri njihovih prizadevanjih za izboljšanje dostopa do predšolske vzgoje in varstva ter njune kakovosti. Komisija je 30. septembra 2020 sprejela sporočilo **o uresničitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025**²⁴, v katerem sta vključevanje in enakost spolov ena od šestih razsežnosti, ki jih je treba okrepiti. Na podlagi tega sporočila je Svet 19. februarja 2021 sprejel **resolucijo o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030)**²⁵ ter se dogovoril o cilju na ravni EU, da bi morale biti vsaj 96 % otrok med tretjim letom starosti in šoloobvezno starostjo vključenih v predšolsko vzgojo in varstvo. Resolucija predvideva tudi izboljšanje kakovosti, pravičnosti, vključenosti in vesplošnega uspeha pri izobraževanju in usposabljanju. Države članice so se strinjale, da bi moral biti delež mladih, ki zgodaj opustijo izobraževanje in usposabljanje, do leta 2030 pod 9 %.

Komisija je 30. septembra 2020 sprejela sporočilo „**Akcijski načrt za digitalno izobraževanje 2021–2027 – Novi temelji za izobraževanje in usposabljanje v digitalni dobi**“²⁶, v katerem je predstavljena ambiciozna vizija za digitalno izobraževanje z vidika vseživljenjskega učenja, ki v svojem jedru vključuje vse učence vseh starosti.

Komisija je 5. marca 2020 sprejela **strategijo za enakost spolov za obdobje 2020–2025**²⁷. Cilj strategije je preseganje stereotipov o spolih, ki vplivajo na dobrobit in možnosti deklet in fantov v vsej njihovi raznolikosti že od zgodnjega otroštva. V njej je tudi napovedano, kot je bilo potrjeno v akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic, da bo Komisija leta 2022 predstavila revizijo barcelonskih ciljev²⁸ glede udeležbe v predšolski vzgoji in varstvu. Strategija spodbuja tudi ekonomsko opolnomočenje žensk in enakopravno porazdelitev neplačanega skrbstvenega dela, vključno s skrbjo za otroke, med ženskami in moškimi. Dokler bodo ženske še naprej nesorazmerno odgovorne za vzgojo otrok, bosta cilja enakosti spolov in socialne vključenosti otrok še naprej tesno medsebojno povezana.

Komisija je 19. septembra 2020 sprejela **akcijski načrt EU za boj proti rasizmu za obdobje 2020–2025**²⁹. Akcijski načrt predvideva boj proti rasizmu s politiko in programi financiranja na področju zaposlovanja, stanovanj ter dostopa do zdravstvenega varstva in izobraževanja. Spodbuja ukrepe za zagotovitev, da imajo otroci iz rasnih ali etničnih manjšin enak dostop do

²³ Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok (UL C 189, 5.6.2019, str. 4).

²⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o uresničitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025 (COM(2020) 625 final).

²⁵ Resolucija Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030) (UL C 66, 26.2.2021, str. 1).

²⁶ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Akcijski načrt za digitalno izobraževanje 2021–2027 – Novi temelji za izobraževanje in usposabljanje v digitalni dobi“ (COM(2020) 624 final).

²⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025“ (COM(2020) 152 final).

²⁸ Barcelonski cilji so bili dogovorjeni leta 2002 na zasedanju Evropskega sveta v Barceloni. V skladu z njimi bi morale biti 33 % otrok, mlajših od treh let, in 90 % otrok, starih od treh let do šoloobvezne starosti, vključenih v otroško varstvo.

²⁹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Unija enakosti: akcijski načrt EU za boj proti rasizmu za obdobje 2020–2025“ (COM(2020) 565 final).

izobraževanja ter da so učitelji usposobljeni za delo z vsemi otroki in upoštevajo potrebe učencev iz različnih okolij. V njem je predvideno tudi poročilo Komisije o uporabi direktive EU o rasni enakosti, ki prepoveduje diskriminacijo na podlagi narodnosti ali rase, vključno z diskriminacijo romskih otrok, na različnih področjih, kot sta izobraževanje in socialna zaščita.

Komisija je 7. oktobra 2020 sprejela **strateški okvir EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov**³⁰. Sestavljata ga sporočilo in predlog **priporočila Sveta o enakosti, vključevanju in udeležbi Romov**, ki ga je Svet sprejel 12. marca 2021³¹. V priporočilu so države članice pozvane, da se borijo proti večplastni in strukturni diskriminaciji Romov, zlasti romskih otrok, ter sprejmejo strožje ukrepe v podporo romskim otrokom in njihovim družinam na medsebojno povezanih področjih zaposlovanja, socialnih storitev, kakovostnega in vključujočega rednega izobraževanja ter predšolske vzgoje in varstva, zdravstva, stanovanj in dostopa do osnovnih storitev, prehrane in dostopa do prostočasnih dejavnosti.

Komisija je 14. oktobra 2020 sprejela sporočilo „**Val prenove za Evropo – ekologizacija stavb, ustvarjanje delovnih mest, izboljšanje življenj**“³². Pobuda temelji na načelu cenovne dostopnosti in dostopnosti prenovljenih stanovanj, s čimer prispeva k cilju zagotavljanja ustreznih stanovanj pomoči potrebnim otrokom, zlasti s priporočilom Komisije o energijski revščini³³.

Komisija je 1. julija 2020 sprejela sveženj „**Podpiranje zaposlovanja mladih: most do delovnih mest za naslednjo generacijo**“³⁴, da bi podprla mlade, ki vstopajo na trg dela. Eden od gradnikov svežnja je bil predlog priporočila Sveta „**o mostu do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade**“³⁵, ki ga je Svet sprejel 30. oktobra 2020. Cilj priporočila je zagotoviti, da bi vsi mladi, mlajši od 30 let, v štirih mesecih po tem, ko postanejo brezposelni ali se prenehajo formalno izobraževati, prejeli kakovostno ponudbo za zaposlitev, nadaljnje izobraževanje, vajeništvo ali pripravništvo.

Komisija je 12. novembra 2020 sprejela **strategijo za enakost oseb LGBTIQ za obdobje 2020–2025**³⁶, v kateri so predstavljeni ukrepi za spodbujanje vključevanja in boj proti diskriminaciji LGBTIQ oseb in njihovih družin, vključno z otroki.

Komisija je 24. novembra 2020 sprejela **akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027**³⁷, ki zajema migrante in državljane EU z migrantskim ozadjem. Akcijski načrt se osredotoča na dejavnike, ki omogočajo uspešno integracijo in vključevanje: izobraževanje in usposabljanje, zaposlovanje, znanja in spretnosti, zdravje ter stanovanja. Posebna pozornost je posvečena otrokom migrantov in državljanom EU z migrantskim ozadjem.

³⁰ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu „Unija enakosti: strateški okvir EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov“ (COM(2020) 620 final).

³¹ Priporočilo Sveta z dne 12. marca 2021 o enakosti, vključevanju in udeležbi Romov, 2021/C 93/01.

³² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Val prenove za Evropo – ekologizacija stavb, ustvarjanje delovnih mest, izboljšanje življenj“ (COM(2020) 662 final).

³³ Priporočilo Komisije (EU) 2020/1563 z dne 14. oktobra 2020 o energijski revščini (UL L 357, 27.10.2020, str. 35).

³⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Podpiranje zaposlovanja mladih: most do delovnih mest za naslednjo generacijo“ (COM(2020) 276 final).

³⁵ Priporočilo Sveta z dne 30. oktobra 2020 o mostu do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade in nadomestitvi Priporočila Sveta z dne 22. aprila 2013 o vzpostavitvi jamstva za mladino, 2020/C 372/01 (UL C 372, 4.11.2020, str. 1).

³⁶ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Unija enakosti: strategija za enakost LGBTIQ oseb za obdobje 2020–2025“ (COM(2020) 698 final).

³⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Akcijski načrt za integracijo in vključevanje za obdobje 2021–2027“ (COM(2020) 758 final).

Komisija je 3. februarja 2021 sprejela sporočilo „Evropski načrt za boj proti raku“³⁸, v katerem je v središče pozornosti postavila rakava obolenja pri otrocih. Ena krovnih pobud načrta je uvedba pobude za pomoč otrokom z rakom, ki naj bi zagotovila, da imajo otroci dostop do hitrega in optimalnega odkrivanja, diagnosticiranja, zdravljenja in oskrbe.

Cilj **strategije EU o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030**³⁹ je izboljšati življenje invalidov v prihodnjem desetletju v EU in drugod. Strategija vključuje tudi presečno perspektivo glede potreb otrok s posebnimi potrebami.

Več pobud Komisije je že obravnavalo širši okvir politike in glavne dejavnike socialne izključenosti otrok, zlasti udeležbo staršev in skrbnikov na trgu dela. Te pobude so: priporočilo Komisije o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela⁴⁰; priporočilo Sveta o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela⁴¹; direktiva o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev⁴²; priporočilo Sveta o dostopu do socialne zaščite⁴³; novi program znanj in spretnosti⁴⁴; evropski instrument za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE)⁴⁵ in predlog Komisije za direktivo o ustreznih minimalnih plačah⁴⁶.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Cilji Unije in držav članic v skladu s členom 151 PDEU vključujejo spodbujanje izboljšanja življenjskih razmer, ustrezno socialno zaščito in razvoj človeških virov za trajno visoko zaposlenost in boj proti izključenosti. Izboljšanje enakih možnosti za vse otroke, ki živijo v EU, prispeva k doseganju teh ciljev. Unija v skladu s členom 153(1)(j) PDEU podpira in dopolnjuje dejavnosti držav članic na področju boja proti socialni izključenosti, da bi se dosegli cilji iz člena 151.

Predlog temelji na členu 292 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), v skladu s katerim Svet sprejema priporočila na predlog Komisije, v povezavi s členom 153(1)(j) in členom 153(2) PDEU.

Predlog bo prispeval k ciljem Pogodbe o Evropski uniji, zlasti k boju proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter k varstvu pravic otrok (člen 3 Pogodbe).

Predlog bo prispeval tudi k izvajanju Listine EU o temeljnih pravicah, zlasti člena 24, ki otrokom priznava pravico do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti, in člena 33, ki določa, da mora družina uživati pravno, ekonomsko in socialno varstvo.

³⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu „Evropski načrt za boj proti raku“ (COM(2021) 44 final).

³⁹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Unija enakosti: strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030“ (COM(2021) 101 final).

⁴⁰ Priporočilo Komisije z dne 3. oktobra 2008 o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela (UL L 307, 18.11.2008, str. 11).

⁴¹ Priporočilo Sveta z dne 15. februarja 2016 o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela (UL C 67, 20.2.2016, str. 1).

⁴² Direktiva (EU) 2019/1158 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU (UL L 188, 12.7.2019, str. 79).

⁴³ Priporočilo Sveta z dne 8. novembra 2019 o dostopu delavcev in samozaposlenih oseb do socialne zaščite, 2019/C 387/01 (UL C 387, 15.11.2019, str. 1).

⁴⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Program znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost“ (COM(2020) 274).

⁴⁵ Uredba Sveta (EU) 2020/672 z dne 19. maja 2020 o vzpostavitvi evropskega instrumenta za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE) po izbruhu COVID-19 (UL L 159, 20.5.2020, str. 1).

⁴⁶ Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o ustreznih minimalnih plačah v Evropski uniji (COM(2020) 682 final).

- **Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)**

Politike, ki obravnavajo socialno izključenost otrok, so v pristojnosti držav članic, Unija pa je pristojna za podpiranje in dopolnjevanje ukrepov držav članic.

Predlog zagotavlja dodano vrednost ukrepanja na ravni EU. Ohranil bo politično zavezo napredku na področju enakih možnosti za vse otroke, še zlasti za pomoči potrebne otroke, ter podpiral navzgor usmerjeno socialno konvergenco držav članic.

Dodana vrednost ukrepanja na ravni EU se zaradi izzivov, povezanih s pandemijo COVID-19, še povečuje, saj bodo socialno-ekonomski učinki verjetno nesorazmerno prizadeli pomoči potrebne otroke. Evropsko jamstvo za otroke bo pomagalo ublažiti nekatere negativne posledice pandemije, saj bo pomoči potrebnim otrokom zagotovilo poln dostop do ključnih storitev.

Predlog ob upoštevanju pristojnosti držav članic daje konkretno vsebino tej ambiciji, zlasti z uporabo izkušenj osemletnega izvajanja priporočila o vlaganju v otroke. Ciljno usmerjeno posredovanje EU za zmanjšanje vrzeli med pomoči potrebnimi otroki in njihovimi vrstniki, ki živijo v boljših razmerah, v smislu dostopa do ključnih storitev bo nazadnje prispevalo k zagotavljanju enakih možnosti za otroke v EU, hkrati pa preprečilo visoke gospodarske in družbene stroške socialne izključenosti otrok in medgeneracijskega prenosa prikrajšanosti.

Predlog bo državam članicam tudi pomagal, da kar najbolje izkoristijo sredstva EU in nacionalna sredstva za zmanjšanje socialne izključenosti otrok. Komisija odločno spodbuja države članice, naj socialno izključenost otrok obravnavajo prednostno.

- **Sorazmernost**

Predlog dopolnjuje prizadevanja držav članic za zmanjšanje socialne izključenosti otrok. Spoštuje prakse držav članic in raznolikost njihovih sistemov. Priznava, da bi različne nacionalne, regionalne ali lokalne razmere lahko privedle do razlik v načinu izvajanja predlaganega priporočila. Tako bodo lahko države članice priporočilo uporabile glede na svoje konkretne okoliščine.

Pri izbiri instrumenta je imela ključno vlogo tudi sorazmernost.

- **Izbira instrumenta**

Instrument je predlog priporočila Sveta, ki upošteva načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Temelji na obstoječem pravu Evropske unije in je skladen z vrsto instrumentov, ki so na voljo za ukrepe Evropske unije na področju socialne politike. Predlog kot pravni instrument kaže zavezanost držav članic ukrepom iz tega priporočila in zagotavlja trdno politično podlago za sodelovanje na tem področju na evropski ravni, pri čemer v celoti spoštuje pristojnosti držav članic.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA

- **Naknadne ocene/preverjanja primernosti obstoječe zakonodaje**

Komisija je leta 2017 ob predstavitvi evropskega stebra socialnih pravic ocenila štiri leta izvajanja priporočila o vlaganju v otroke⁴⁷. Ocena je bila dopolnjena s študijo strokovnjakov

⁴⁷

Pregled izvajanja priporočila iz leta 2013 „Vlaganje v otroke: prekinimo krog prikrajšanosti“ (SWD(2017) 258 final).

Evropske mreže za socialno politiko „Napredek po Evropi pri izvajanju priporočila EU iz leta 2013 o vlaganju v otroke: prekinimo krog prikrajšanosti. Pregled nacionalnih politik“⁴⁸.

Komisija je v oceni pregledala doseženi napredek tako v smislu splošne politike kot tudi za vsakega od treh sklopov. Preučen je bil tudi vpliv na oblikovanje politik za otroke in družine, vključno z več dobrimi praksami in praktičnimi primeri sprejetih ukrepov.

V oceni je bilo ugotovljeno, da se priporočilo še ne izvaja v celoti. Čeprav je priporočilo prejelo močno podporo tako na nacionalni kot EU ravni, vključno z Evropskim parlamentom in civilno družbo, v državah članicah še vedno ni bilo niti dobro znano niti ustrezno uporabljeno na lokalni ravni, kjer je še treba razviti in uvesti konkretne mehanizme politike. Vendar je bilo v oceni poudarjeno, da je priporočilo navdihnilo številne projekte s pozitivnim učinkom. V različnem obsegu se je uspešno uporabljalo kot vzvod politike v okviru evropskega semestra, s čimer je prispevalo k ustreznim priporočilom za posamezne države članice na področjih, kot so storitve predšolske vzgoje in varstva, dohodkovna podpora in vključujoče izobraževanje. Vplivalo je tudi na pripravo in izvajanje programov evropskih strukturnih in investicijskih skladov za obdobje 2014–2020⁴⁹.

V oceni je bilo poudarjeno, da se je večina držav članic strinjala, da bi bil le celosten integriran pristop učinkovita strategija, ki bi lahko prekinila krog prikrajšanosti. Države članice so to ponovno osredotočenje in potrebo po izboljšanju sodelovanja med vsemi deležniki na lokalni ravni opredelile kot izziv. Večina držav članic se je strinjala, da je večje vlaganje v otroke v zgodnjih letih socialno pravično in ekonomsko smotno ter da je pri tem ključni element zagotavljanje visokokakovostne predšolske vzgoje in varstva.

Kar zadeva dosežke, je bilo v oceni ugotovljeno, da sta bila prva dva sklopa priporočila, in sicer dostop do sredstev in storitev, ključna za konkretne spremembe politike in razvoj projektov.

Poleg tega je študija Evropske mreže za socialno politiko pokazala, da je izboljšanje dostopa do cenovno dostopnih kakovostnih storitev v državah članicah nezadostno in neenakomerno. Najmanjši napredek je bil dosežen pri dostopu do stanovanj, zdravstvenega varstva in izobraževanja.

Izkušnje, pridobljene pri izvajanju priporočila o vlaganju v otroke, in ugotovitve Evropskega računskega sodišča kažejo, da so za učinkovit boj proti socialni izključenosti otrok dejansko potrebna okrepljena prizadevanja za boljšo ciljno usmerjenost finančne podpore EU v državah članicah.

• **Posvetovanja z deležniki**

Komisija je med julijem in novembrom 2020 izvedla ciljno usmerjeno posvetovanje s spletnimi vprašalniki, fokusnimi skupinami in namenskimi razgovori, v katerih so sodelovali države članice v okviru Odbora Sveta za socialno zaščito, Evropski ekonomsko-socialni odbor, Odbor regij, evropski socialni partnerji, organizacije civilne družbe in sami otroci. Ta predlog v veliki meri odraža mnenja deležnikov, ki so bila zbrana med posvetovanji.

Večina sodelujočih v ciljno usmerjenem posvetovanju je poudarila, da ima EU pomembno vlogo pri podpiranju nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov pri usklajenih prizadevanjih za izboljšanje položaja pomoči potrebnih otrok. Deležniki so pozdravili pobudo za vzpostavitev evropskega jamstva za otroke in poudarili, kako pomembno je zagotoviti dostop

⁴⁸ Progress across Europe in the implementation of the 2013 EU recommendation on „Investing in children: Breaking the cycle of disadvantage“, a study of national policies. Evropska komisija, 2017.

⁴⁹ V programskem obdobju 2014–2020 je bilo 25,6 % skupnih sredstev ESS v višini 86,4 milijarde EUR namenjenih ukrepom socialnega vključevanja. V okviru ESRR je bilo 24,1 milijarde EUR dodeljenih prednostnim nalogam za vključujočo rast, med drugim za spodbujanje socialnega vključevanja, boj proti revščini ter naložbe v izobraževalne ustanove.

do brezplačne predšolske vzgoje in varstva, brezplačnega izobraževanja, brezplačnega zdravstvenega varstva, ustreznega stanovanja in zdrave prehrane ter igre in rekreacijske dejavnosti za otroke. Večina deležnikov, s katerimi so potekala posvetovanja, je podprla predlog priporočila Sveta o evropskem jamstvu za otroke. Deležniki so poudarili tudi pomen vključitve specifičnih skupin otrok v ciljno skupino jamstva za otroke. Izpostavili so pomen razvoja in izvajanja celostnih strategij za boj proti socialni izključenosti in prekinitve kroga prikrajšanosti, ki se ne osredotočajo le na potrebe otrok, temveč podpirajo celotne družine.

Predlog ima koristi tudi od obsežnega posvetovanja z otroki, v katerem je sodelovalo 10 000 otrok. Rezultat tega posvetovanja je bil poziv, da se evropsko jamstvo za otroke osredotoči na konkretne in učinkovite ukrepe za zagotovitev enakega obravnavanja vseh otrok, s posebnim poudarkom na otrocih v ranljivem položaju, ter enakega dostopa do kakovostnega in cenovno dostopnega izobraževanja za vse otroke, od predšolske vzgoje in varstva do srednješolskega izobraževanja.

Povzetek rezultatov posvetovanj z deležniki je priložen delovnemu dokumentu služb Komisije, ki spremlja ta predlog.

- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

Predlog temelji na delovnem dokumentu služb Komisije o oceni izvajanja priporočila o vlaganju v otroke, posebnem poročilu Evropskega računskega sodišča o revščini otrok in na strokovnem znanju, zbranim v okviru večletnega pripravljalnega ukrepa, ki ga je zahteval Evropski parlament, zlasti Študiji izvedljivosti za jamstvo za otroke⁵⁰ in Študiji o ekonomskem izvedbenem okviru morebitne sheme EU za jamstvo za otroke, vključno s finančnimi temelji⁵¹.

Namen študije izvedljivosti za jamstvo za otroke je bil pojasniti morebitno področje uporabe evropskega jamstva za otroke, analizirati pogoje za njegovo izvajanje in oceniti njegovo dodano vrednost EU. Študija se je osredotočila na štiri specifične skupine socialno ranljivih otrok: otroke v bivalni oskrbi, otroke s posebnimi potrebami, otroke z migrantskim ozadjem (vključno z begunskimi otroki) in otroke, ki živijo v negotovih družinskih razmerah. Analizirala je izvedljivost zagotavljanja dostopa tem skupinam otrok do petih ključnih storitev: brezplačnega zdravstvenega varstva, brezplačnega izobraževanja, brezplačne predšolske vzgoje in varstva, ustreznega stanovanja in zdrave prehrane.

V študiji je bilo ugotovljeno, da je treba za navedene kategorije otrok dejansko izboljšati dostop do teh petih storitev. Pomanjkanje dostopa ima lahko kratkoročne in dolgoročne posledice za same otroke, pa tudi za družbo. Splošne storitve morajo biti vključujoče, da jih pomoči potrebni otroci lahko v celoti izkoristijo ter da se preprečita stigmatizacija in segregacija. Čeprav je zagotavljanje dostopa do storitev pomemben vidik boja proti socialni izključenosti otrok, bi ga bilo treba, kakor je navedeno v priporočilu o vlaganju v otroke, umestiti v širši pristop in v podporni okvir socialne politike. Poleg tega imajo sredstva EU znaten potencial za učinkovitejšo in bolj strateško vlogo pri podpiranju dostopa do storitev.

Študija o ekonomskem izvedbenem okviru morebitne sheme EU za jamstvo za otroke, vključno s finančnimi temelji, ki dopolnjuje študijo izvedljivosti, je preučila, kakšne stroške in koristi bi lahko imeli pristojni organi pri zagotavljanju, da imajo vsi pomoči potrebni otroci nediskriminatoren dostop do petih storitev v okviru evropskega jamstva za otroke. V študiji je bilo ugotovljeno, da bodo imele koristi kratkoročne učinke na življenje otrok in dolgoročne učinke na njihove možnosti, ko odrastejo, na družbo in na prihodnje javnofinančne odhodke.

⁵⁰ Feasibility Study for a Child Guarantee, Final Report, Evropska komisija, 2020.

⁵¹ Study on the economic implementing framework of a possible EU Child Guarantee Scheme including its financial foundation, Final Report, Evropska komisija, 2020.

Študija je pokazala, da so stroški, povezani s tem, da se pomoči potrebnim otrokom zagotovijo brezplačni šolski obroki in brezplačna kakovostna predšolska vzgoja in varstvo ter ukinejo stroški šolanja, razmeroma nizki, še zlasti pa so nizki glede na potencialno visoke koristi, ki jih lahko prinesejo ukrepi.

Komisija na zahtevo Evropskega parlamenta in v partnerstvu z Unicefom izvaja pilotne projekte v Bolgariji, Grčiji, na Hrvaškem in v Italiji, da bi te ukrepe preizkusila na terenu, v Litvi, Nemčiji in Španiji pa preučuje okvire politike. To bo dragocen prispevek k fazi izvajanja predlaganega priporočila.

- **Ocena učinka**

Predlagani instrument, tj. priporočilo Sveta, vsebuje smernice za izvajanje evropskega jamstva za otroke, hkrati pa državam članicam omogoča prožnost, da ukrepe oblikujejo in izvajajo v skladu s svojimi nacionalnimi praksami. Zato ocena učinka ni potrebna.

Učinek priporočila ne bo odvisen le od tega, kako države članice izvajajo ukrepe. Pomembne so tudi okoliščine v posameznih državah, kot so makroekonomske razmere, zasnova sistemov socialne zaščite in socialnih storitev ter delovanje trga dela, zaradi katerih je težko ločiti specifični učinek predloga od drugih dejavnikov.

Spremni delovni dokument služb Komisije vsebuje pregled najpomembnejših izzivov v zvezi s socialno izključenostjo otrok in vrzeli, ki preprečujejo enak dostop pomoči potrebnih otrok do ustreznih storitev. Vključuje tudi predhodno analizo učinkovitosti in morebitnih učinkov priporočila.

Pri analizi je bila uporabljena kombinacija notranjega in zunanjega strokovnega znanja. Oprla se je tudi na številne dejavnosti spremljanja in vzajemnega učenja ter povratne informacije, prejete med ciljno usmerjenimi posvetovanji. Vsi ti prispevki so bili preneseni v ukrepe, ki so podrobno opisani v predlogu.

Poleg tega se predlaga boljše zbiranje podatkov na ravni EU, da bi se izboljšalo natančno spremljanje ukrepov v državah članicah. Predlog vključuje posebno določbo o pregledu priporočila po začetnem obdobju izvajanja.

- **Primernost in poenostavitev ureditve**

Ni relevantno.

- **Temeljne pravice**

Evropsko jamstvo za otroke bo prispevalo k varovanju pravice otrok do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti ter k pravnemu, ekonomskemu in socialnemu varstvu družine (člena 24 in 33 Listine EU o temeljnih pravicah).

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Ta predlog nima finančnih posledic za proračun EU.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Predlaga se, da Komisija spremlja izvajanje priporočila v okviru evropskega semestra, ki je podprt z revidiranim pregledom socialnih kazalnikov, vključno z novim glavnim kazalnikom tveganja revščine ali socialne izključenosti otrok.

Predlog državam članicam priporoča, da imenujejo nacionalnega koordinatorja za jamstvo za otroke, ki bo imel ustrezna sredstva in pooblastila za učinkovito usklajevanje in spremljanje izvajanja priporočila ter bo deloval kot kontaktna oseba za Komisijo. Komisija bo sodelovala s koordinatorji za jamstvo za otroke in Odborom za socialno zaščito, da bi se olajšalo vzajemno učenje (npr. z medsebojnimi pregledi ali medsebojnim svetovanjem), izmenjale izkušnje in dobre prakse ter spremljali ukrepi držav članic, sprejeti za izvajanje evropskega jamstva za otroke.

Komisija bo na podlagi dvoletnih poročil držav članic redno poročala Odboru za socialno zaščito o izvajanju priporočila.

Poleg tega bo Komisija skupaj z Odborom za socialno zaščito vzpostavila skupni okvir za spremljanje, vključno z razvojem kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov za oceno izvajanja tega priporočila. Komisija in Odbor za socialno zaščito si bosta tudi skupaj prizadevala za izboljšanje razpoložljivosti, obsega in ustreznosti relevantnih podatkov na ravni EU.

Po začetnem obdobju izvajanja priporočila bo Komisija v petih letih po njegovem sprejetju ocenila napredek, dosežen pri njegovem izvajanju, in poročala Svetu.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

V odstavkih 1 in 2 sta opredeljena cilj priporočila in njegovo osebno področje uporabe (otroci, na katere se priporočilo nanaša).

Odstavek 3 vsebuje opredelitve pojmov, ki se uporabljajo v tem predlogu.

Odstavka 4 in 5 sta jedro priporočila. V teh dveh odstavkih so države članice pozvane, da pomoči potrebnim otrokom zagotovijo učinkovit in brezplačen dostop do predšolske vzgoje in varstva, izobraževanja in šolskih dejavnosti, vsaj enega zdravega obroka vsak šolski dan in zdravstvenega varstva. Poleg tega so države članice pozvane, da pomoči potrebnim otrokom zagotovijo učinkovit dostop do zdrave prehrane in ustreznega stanovanja. Države članice bi morale opredeliti pomoči potrebne otroke in znotraj te skupine upoštevati posebne oblike prikrajšanosti, s katerimi se ti soočajo.

Odstavek 6 se nanaša na prizadevanja, ki bi jih morale države članice vložiti v vzpostavitev podpornega okvira politike za zmanjšanje socialne izključenosti in prekinitev medgeneracijskega kroga revščine in prikrajšanosti, ter v ta namen priporoča več ukrepov politike.

V odstavkih 7 do 10 je priporočen sklop nacionalnih ukrepov, ki bi jih morale države članice sprejeti za učinkovito izvajanje evropskega jamstva za otroke.

Odstavek 11 vzpostavlja mehanizme za upravljanje in poročanje. Ti vključujejo naslednja priporočila državam članicam:

- imenovanje nacionalnih koordinatorjev za jamstvo za otroke, ki bodo usklajevali in spremljali izvajanje priporočila;
- vključitev ustreznih deležnikov v opredelitev pomoči potrebnih otrok in ovir, s katerimi se ti srečujejo pri dostopu do storitev, zajetih v priporočilu, in njihovi uporabi, in sicer ob upoštevanju nacionalnih, regionalnih in lokalnih ureditev in okoliščin;
- predložitev nacionalnega akcijskega načrta za izvajanje priporočila Komisiji;
- izvajanje dejavnosti ozaveščanja;
- vključitev ustreznih deležnikov v pripravo, izvajanje, spremljanje in ocenjevanje nacionalnega akcijskega načrta;

- redno poročanje Komisiji.

Odstavek 12 vzpostavlja mehanizme za izvajanje, spremljanje in ocenjevanje ter pozdravlja namero Komisije, da:

- v okviru evropskega semestra spremlja izvajanje priporočila;
- sodeluje z Odborom za socialno zaščito in nacionalnimi koordinatorji za jamstvo za otroke;
- redno poroča Odboru za socialno zaščito o napredku;
- skupaj z Odborom za socialno zaščito vzpostavi okvir za spremljanje in razvije ustrezne kazalnike;
- v petih letih po sprejetju priporočila pregleda njegovo izvajanje in poroča Svetu;
- okrepi dejavnosti ozaveščanja in komuniciranja ter izboljša razširjanje rezultatov.

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 v povezavi s členom 153(2) in členom 153(1)(j) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Unija se v skladu s členom 3(3) Pogodbe o Evropski uniji bori proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter spodbuja enakost žensk in moških in varstvo pravic otrok.
- (2) Člen 9 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) določa, da Unija pri opredeljevanju in izvajanju svojih politik in dejavnosti upošteva zahteve, ki so povezane s spodbujanjem visoke stopnje zaposlenosti, zagotavljanjem ustrezne socialne zaščite, bojem proti socialni izključenosti in visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja ter varovanjem človekovega zdravja.
- (3) Unija in države članice si v skladu s členom 151 PDEU prizadevajo za naslednje cilje: spodbujanje zaposlovanja, izboljšanje življenjskih razmer in delovnih pogojev, ustrezno socialno zaščito, dialog med socialnimi partnerji, razvoj človeških virov za trajno visoko zaposlenost in boj proti socialni izključenosti. V skladu s členom 153(1)(j) PDEU Unija za doseganje teh ciljev podpira in dopolnjuje dejavnosti držav članic na področju boja proti socialni izključenosti.
- (4) Člen 24 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah otrokom priznava pravico do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti in določa, da je treba pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, upoštevati predvsem koristi otroka. Člen 33 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah določa, da družina uživa pravno, ekonomsko in socialno varstvo.
- (5) V 17. členu spremenjene Evropske socialne listine, sprejete 3. maja 1996 v Strasbourgu, je potrjena zaveza, da se otrokom zagotovijo varstvo, pomoč, izobraževanje in usposabljanje, ki jih potrebujejo.
- (6) Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah, sprejeta 20. novembra 1989, ki so jo ratificirale vse države članice, v 18., 24., 27., 28. in 31. členu določa, da države pogodbenice priznavajo otrokove pravice do državne pomoči, najvišje dosegljive ravni zdravja, dostopa do zdravstvenih storitev, ustreznega življenjskega standarda, izobraževanja, prostega časa, rekreacijskih dejavnosti ter polne udeležbe v kulturnem in umetniškem življenju.

- (7) V 7. členu Konvencije o pravicah invalidov⁵², ki so jo ratificirale Unija in vse države članice, je določeno, da države pogodbenice sprejmejo vse potrebne ukrepe, s katerimi invalidnim otrokom zagotovijo, da enako kot drugi otroci uživajo vse človekove pravice in temeljne svoboščine.
- (8) Unija je skupaj z državami članicami popolnoma zavezana, da bo imela vodilno vlogo pri izvajanju agende Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030 in ciljev trajnostnega razvoja, vključno s cilji glede izkoreninjenja revščine, skrbi za zdravo življenje in spodbujanja dobrobiti ter zagotavljanja vključujočega in pravičnega kakovostnega izobraževanja.
- (9) Evropski parlament, Svet in Komisija so novembra 2017 razglasili evropski steber socialnih pravic, ki določa 20 načel v podporo dobro delujočim in pravičnim trgom dela ter sistemom socialnega varstva. V skladu z načelom 11 imajo otroci pravico do cenovno dostopne in kakovostne predšolske vzgoje in varstva ter pravico do varstva pred revščino, otroci iz prikrajšanih okolij pa tudi pravico do posebnih ukrepov za izboljšanje enakih možnosti.
- (10) Komisija je 20. februarja 2013 sprejela Priporočilo 2013/112/EU⁵³ „Vlaganje v otroke: prekinimo krog prikrajšanosti“. V njem je predstavila celostni pristop k zmanjševanju revščine ali socialne izključenosti otrok ter izboljšanju dobrobiti otrok, ki temelji na treh stebrih: dostopu do sredstev, dostopu do kakovostnih storitev in pravici otrok do udeležbe.
- (11) Evropski parlament je v svoji resoluciji z dne 24. novembra 2015⁵⁴ Komisijo in države članice pozval k vzpostavitvi jamstva za otroke, s poudarkom na otrocih, ki živijo v revščini, in njihovem dostopu do storitev. V resoluciji z dne 11. marca 2021⁵⁵ je Evropski parlament Komisijo nadalje pozval, naj v prvem četrtletju leta 2021 predstavi predlog za vzpostavitev evropskega jamstva za otroke, države članice pa je pozval, naj za boj proti revščini in socialni izključenosti otrok namenijo vsa možna sredstva, vključno s sredstvi EU, ter oblikujejo nacionalne akcijske načrte jamstva za otroke.
- (12) V skupni izjavi z naslovom „Overcoming poverty and social exclusion – mitigating the impact of COVID-19 on families – working together to develop prospects for strong children“ (Premagovanje revščine in socialne izključenosti – blažitev posledic COVID-19 za družine – sodelovanje za razvoj možnosti za močne otroke), ki jo je decembra 2020 podpisalo 24 ministrov in ministrice Sveta za zaposlovanje, socialno politiko, zdravje in varstvo potrošnikov, je bilo pozvano k vzpostavitvi evropskega jamstva za otroke, ki temelji na skupnih načelih in celostnem pristopu iz Priporočila 2013/112/EU in evropskega stebra socialnih pravic. Ministri in ministrice so ponovno potrdili, da je dostop do brezplačnega zdravstvenega varstva, brezplačnega izobraževanja, cenovno dostopne predšolske vzgoje in varstva, dostojnega stanovanja in ustrezne prehrane bistvenega pomena za otroke, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost.

⁵² Sklep Sveta z dne 26. novembra 2009 o sklenitvi Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov s strani Evropske skupnosti (UL L 23, 27.1.2010, str. 35).

⁵³ Priporočilo Komisije 2013/112/EU z dne 20. februarja 2013 „Vlaganje v otroke: prekinimo krog prikrajšanosti“ (UL L 59, 2.3.2013, str. 5).

⁵⁴ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 24. novembra 2015 o zmanjševanju neenakosti s posebnim poudarkom na revščini otrok (2014/2237(INI)).

⁵⁵ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 11. marca 2021 o otrokovih pravicah glede na strategijo EU o otrokovih pravicah (2021/2523(RSP)).

- (13) Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic⁵⁶ prinaša nov zagon za zmanjšanje revščine in socialne izključenosti v Uniji, zlasti z določitvijo cilja, da se do leta 2030 zmanjša število ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, za 15 milijonov, vključno z vsaj petimi milijoni otrok.
- (14) Celovita strategija Unije o otrokovih pravicah⁵⁷ krepi udeležbo otrok v družbi, ščiti ranljive otroke, vključno s tistimi, ki jim grozita socialno-ekonomska izključenost in marginalizacija, varuje pravice otrok na spletu, spodbuja otrokom prijazno pravosodje ter preprečuje nasilje nad otroki in se bori proti njemu. Namenjena je tudi boju proti diskriminaciji otrok, med drugim na podlagi njihovega spola ali spolne usmerjenosti oziroma spola ali spolne usmerjenosti njihovih staršev.
- (15) Cilj tega priporočila je preprečevanje socialne izključenosti in boj proti njej z zagotavljanjem dostopa do sklopa ključnih storitev pomoči potrebnim otrokom. Pomoči potrebni otroci so osebe, mlajše od 18 let, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost⁵⁸.
- (16) Za zagotovitev učinkovitega dostopa oziroma učinkovitega in brezplačnega dostopa do ključnih storitev bi morale države članice v skladu z nacionalnimi okoliščinami in pristopi organizirati in zagotavljati take storitve ali zagotoviti ustrezne prejemke, da bi starši ali skrbniki pomoči potrebnih otrok lahko krili stroške teh storitev.
- (17) V EU je skoraj 18 milijonov otrok, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost. Eden glavnih dejavnikov socialne izključenosti otrok je neenak dostop do ključnih storitev, ki so bistvene za dobrobit in razvoj socialnih, kognitivnih in čustvenih veščin. Otroci, ki živijo v revščini, ali otroci iz prikrajšanih okolij se pogosteje srečujejo z ovirami pri dostopu do predšolske vzgoje in varstva, vključujočega izobraževanja, zdravstvenega varstva, zdrave prehrane in ustreznega stanovanja. Življenje začnejo v prikrajšanem položaju, kar lahko dolgoročno vpliva na njihov razvoj in možnosti za prihodnost.
- (18) Medgeneracijski prenos socialne izključenosti ogroža socialno kohezijo skozi generacije in našim socialnim državam povzroča višje stroške, kar ovira ekonomsko in socialno odpornost. Izboljšanje enakega dostopa pomoči potrebnih otrok do ključnih storitev je pomembno sredstvo za okrepitev prizadevanj za preprečevanje socialne izključenosti in boj proti njej. Prispeva tudi k spodbujanju enakih možnosti za pomoči potrebne otroke in boju proti revščini otrok.
- (19) Odpravljanje prikrajšanosti v zgodnjih letih je stroškovno učinkovita naložba, tudi dolgoročno, saj ne prispeva le k vključevanju otrok in njihovim boljšim socialno-ekonomskim rezultatom, ko odrastejo, temveč tudi h gospodarstvu in družbi, in sicer z boljšim vključevanjem na trg dela in v družbeno življenje. Vlaganje v enake možnosti za otroke postavlja temelje za trajnostno in vključujočo rast, ki podpira pravične in odporne družbe ter navzgor usmerjeno socialno konvergenco. Prispeva tudi k obravnavanju učinka neugodnega demografskega razvoja, saj zmanjšuje pomanjkanje znanj in spretnosti ter delovne sile in zagotavlja boljšo ozemeljsko pokritost, hkrati pa izkorišča priložnosti, ki izhajajo iz zelenega in digitalnega prehoda.

⁵⁶ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Akcijski načrt za evropski steber socialnih pravic“ (COM(2021) 102 final).

⁵⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Strategija EU o otrokovih pravicah“ (COM(2021) 142/1).

⁵⁸ To se nanaša na otroke, ki jim grozi revščina, ki živijo v resni materialni prikrajšanosti ali v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo.

- (20) Enak dostop do kakovostne in vključujoče predšolske vzgoje in varstva ter izobraževanja je ključen za prekinitev prenosa socialne izključenosti in zagotavljanje enakih možnosti za prikrajšane otroke. Vendar lahko omejena razpoložljivost in visoki stroški predšolske vzgoje in varstva predstavljajo oviro za otroke iz družin z nizkimi dohodki. Njihove stopnje udeležbe v predšolski vzgoji in varstvu so znatno nižje in pozneje privedejo do slabših učnih rezultatov in višjih stopenj osipa v šolah, kar velja zlasti za otroke z migrantskim ozadjem ali romske otroke. Segregacija in diskriminacija pri dostopu otrok s posebnimi potrebami do rednega izobraževanja ostajata izziv. Izbira izobraževalne ustanove mora odražati koristi otroka. Zaradi vse večjega števila otrok z migrantskim ozadjem v izobraževalnih sistemih je treba preprečiti ločena šolska okolja in prilagoditi metode poučevanja.
- (21) Pomemben del učenja, vključno s pridobivanjem socialnih veščin, poteka v okviru športnih, prostočasnih ali kulturnih dejavnosti. Te dejavnosti so se izkazale za koristne, zlasti za otroke iz prikrajšanih okolij. Vendar si jih nekatere skupine otrok ne morejo privoščiti ali pa njihovo udeležbo ovirajo pomanjkanje ustrezne infrastrukture, slaba dostopnost ali jezikovne težave.
- (22) Otroci iz družin z nizkimi dohodki imajo oviran dostop do nekaterih zdravstvenih storitev, kot so zobozdravstvene storitve, ali do medicinskih pripomočkov, kot so zobni aparati, korektivne leče ali očala. Poleg tega imajo manj možnosti in sredstev za uporabo programov za preprečevanje bolezni in spodbujanje zdravja. Dohodkovna revščina in drugi socialni dejavniki pomembno vplivajo na splošni razvoj in zdravje otrok, vključno z duševnim zdravjem, ter povečujejo tveganje za nastanek bolezni v poznejših letih. Zgodnje ukrepanje in preprečevanje sta bistvenega pomena. Boljši dostop do javnih programov za preprečevanje bolezni in spodbujanje zdravja, vključno s cepljenjem, in podpora staršem lahko prispevata k boljšim rezultatom.
- (23) Dostop do zdrave in trajnostne prehrane je izziv zlasti za družine z nizkimi dohodki. Programi zdrave hrane in zdravega načina prehranjevanja lahko pomagajo pri reševanju težav, kot so slaba prehrana, pomanjkanje telesne dejavnosti, debelost ali uživanje alkohola in tobaka, s čimer se zmanjšata neustrezna prehranjenost in slaba prehrana, ki sta bolj razširjeni med otroki iz prikrajšanih okolij. Izkušnje med pandemijo COVID-19 so pokazale, kako pomembne so sheme šolskih obrokov za nekatere otroke, ki so bili med omejitvijo gibanja nenadoma prikrajšani za zanesljiv vir prehrane⁵⁹.
- (24) Otroci iz družin z nizkimi dohodki, z migrantskim ozadjem ali iz rasnih ali etničnih manjšin imajo večje tveganje resne stanovanjske prikrajšanosti, prenaseljenosti stanovanja in energijske revščine ter so bolj izpostavljeni brezdomstvu. Stanovanjski izdatki so veliko breme, zlasti za enostarševska gospodinjstva. Zagotavljanje ustreznega stanovanja in ustrezne nastanitve v zasilnih zatočiščih za otroke in njihove družine je pomemben mehanizem za boj proti socialni izključenosti otrok in zmanjšanje tveganja za brezdomstvo. Z namenom deinstitutionalizacije oskrbe otrok bi bilo treba namestitev otrok v institucionalno oskrbo uporabiti kot zadnjo možnost in pri tem upoštevati koristi otroka. Spodbujati bi bilo treba kakovostno oskrbo v skupnosti ali družini. Z zagotavljanjem podpore otrokom, ki zapustijo institucionalno oskrbo, bi podprli njihovo neodvisno življenje in socialno vključevanje.
- (25) Pandemija COVID-19 ima lahko daljnosežne učinke na ekonomsko in socialno blaginjo družin in otrok ter bo verjetno nesorazmerno prizadela otroke iz prikrajšanih

⁵⁹

Odbor za socialno zaščito, Letni pregled prikaza uspešnosti socialne zaščite (SPPM) in razvoja politik socialne zaščite za leto 2020 – Poročilo o ključnih socialnih izzivih in ključnih sporočilih, str. 58.

okolij. Skupine z nizkimi in srednjimi dohodki se soočajo z večjim tveganjem izgube dohodka, kar bi zaradi vse večje brezposelnosti in manjših možnosti dela na daljavo lahko znatno vplivalo na razpoložljivi dohodek gospodinjstev. Pričakuje se, da bo kriza poglobila obstoječe neenakosti, in verjetno se bo povečalo število gospodinjstev, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost. Poleg tega ustvarja znaten pritisk na razpoložljivost storitev. Otroci, ki se soočajo z različnimi oblikami prikrajšanosti, so med najbolj prizadetimi zaradi pandemije COVID-19. Učenje na daljavo je težavno za številne otroke, ki živijo v gospodinjstvih brez ustrezne družinske podpore, znanj in spretnosti ali opreme, vključno z otroki, ki živijo na oddaljenih ali podeželskih območjih z neustrezno digitalno infrastrukturo.

- (26) Za boj proti socialni izključenosti otrok in zmanjšanje socialno-ekonomskih posledic pandemije COVID-19 sta potrebna celosten, na posameznika osredotočen in večdimenzionalen pristop ter podporni okvir politike. Krepitev sodelovanja in usklajevanja med službami na različnih ravneh zagotavlja učinkovito preprečevanje in podpira socialno vključevanje otrok. Poleg zagotavljanja dostopa do ključnih storitev v vseh regijah in območjih, tudi z naložbami v infrastrukturo storitev in delovno silo, je treba izboljšati tudi učinkovitost in ustreznost povezanih politik, kombinirati preventivne in popravne ukrepe ter čim bolj izkoristiti obstoječe instrumente Unije.
- (27) V okviru evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki je podprt s pregledom socialnih kazalnikov, je bil izpostavljen izziv revščine ali socialne izključenosti otrok in več držav članic je v zvezi s tem prejelo priporočila. V smernicah za zaposlovanje je poudarjeno, da je treba vsem, tudi otrokom, zagotoviti dostop do nekaterih storitev, kot so predšolska vzgoja in varstvo, izobraževanje in zdravstveno varstvo, saj je dostop do teh storitev nujen pogoj za zagotavljanje enakih možnosti.
- (28) Za podporo izvajanju evropskega jamstva za otroke in nadaljnjih podpornih ukrepov so na voljo sredstva Unije. V okviru predlaganega Evropskega socialnega sklada plus⁶⁰ bodo morale vse države članice nameniti ustrezen znesek za boj proti revščini ali socialni izključenosti otrok. V državah članicah, v katerih je stopnja otrok, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, nad povprečjem Unije, bo moral ta znesek znašati vsaj 5 % njihovih nacionalnih sredstev iz Evropskega socialnega sklada plus. Evropski sklad za regionalni razvoj in program InvestEU bosta prav tako podpirala naložbe v omogočitevno infrastrukturo, kot so socialna stanovanja ter ustanove za predšolsko vzgojo in varstvo, ter opremo in dostop do kakovostnih in splošnih storitev. Mehanizem za okrevanje in odpornost v okviru načrta okrevanja za Evropo in instrumenta „Next Generation EU“ zagotavlja dodatna sredstva Unije za reforme, naložbe in politike za naslednjo generacijo, otroke in mlade, na primer na področju izobraževanja ter pridobivanja znanj in spretnosti, ki jih je treba vključiti v nacionalne načrte za okrevanje in odpornost⁶¹. Instrument za tehnično podporo lahko podpira države članice pri oblikovanju in izvajanju strukturnih reform na področju izobraževanja, socialnih storitev, pravosodja in zdravja, vključno z medsektorskimi reformami za boj proti revščini in socialni izključenosti otrok.

⁶⁰ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem socialnem skladu plus (ESS+) (COM(2018) 382 final).

⁶¹ V skladu z Uredbo (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

- (29) Države članice lahko izkoristijo tudi shemo EU za sadje, zelenjavo in mleko v šolah za obdobje 2017–2023, da bi se otrokom omogočil boljši dostop do zdravih izdelkov in izboljšalo njihovo razumevanje koristi zdrave in trajnostne hrane.
- (30) To priporočilo bi bilo treba izvajati z nacionalnimi akcijskimi načrti, prilagojenimi nacionalnim, regionalnim in lokalnim okoliščinam. V takih nacionalnih akcijskih načrtih bi bilo treba opredeliti pomoči potrebne otroke in ovire, s katerimi se ti otroci srečujejo pri dostopu do storitev, zajetih v tem priporočilu, in njihovi uporabi. V ta namen bi morale države članice vključiti ustrezne deležnike, vključno z nevladnimi organizacijami, ki spodbujajo otrokove pravice. Napredek pri izvajanju tega priporočila bi bilo treba redno spremljati v okviru evropskega semestra, tudi z razvojem ustreznih kazalnikov spremljanja.
- (31) To priporočilo dopolnjuje Priporočilo 2013/112/EU, je eden od rezultatov akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic in dopolnjuje celovito strategijo Unije o otrokovih pravicah.
- (32) To priporočilo v celoti spoštuje načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Ne posega v načela nacionalnega procesnega prava in pravne tradicije držav članic ter ne pomeni razširitve pristojnosti Unije –

SPREJEL NASLEDNJE PRIPOROČILO:

CILJ IN PODROČJE UPORABE EVROPSKEGA JAMSTVA ZA OTROKE

- (1) Cilj tega priporočila je preprečevanje socialne izključenosti in boj proti njej z zagotavljanjem dostopa do sklopa ključnih storitev pomoči potrebnim otrokom.
- (2) To priporočilo se uporablja za pomoči potrebne otroke.

OPREDELITEV POJMOV

- (3) V tem priporočilu se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
- (a) „pomoči potrebni otroci“ pomeni osebe, mlajše od 18 let, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost;
- (b) „otroci z migrantskim ozadjem“ pomeni otroke z državljanstvom tretje države, ne glede na njihov priseljski status, in otroke z državljanstvom države članice, ki imajo migrantsko ozadje v zvezi s tretjo državo, ker se je vsaj eden od njihovih staršev rodil v tujini;
- (c) „otroci v negotovih družinskih razmerah“ pomeni otroke, ki so izpostavljeni različnim dejavnikom tveganja za socialno izključenost, kot so: otroci, ki živijo v enostarševskem gospodinjstvu; otroci, katerih starš je invalid; otroci, ki živijo v gospodinjstvu z osebo, ki ima težave z duševnim zdravjem ali dolgotrajno bolezen; otroci, ki živijo v gospodinjstvu, v katerem prihaja do zlorabe substanc ali nasilja v družini; otroci državljana/državljanke Unije, ki se je preselil/-a v drugo državo članico, sami pa so ostali v svoji matični državi članici; otroci, ki imajo najstniško mater ali so najstniška mati; otroci, katerih starš prestaja zaporno kazen;
- (d) „učinkovit dostop“ pomeni, da so storitve na voljo, cenovno dostopne, dostopne, kakovostne in pravočasno zagotovljene, potencialni uporabniki pa vedo, da storitve obstajajo in da so upravičeni do njihove uporabe;

- (e) „učinkovit in brezplačen dostop“ pomeni, da so storitve brezplačne, na voljo, dostopne, kakovostne in pravočasno zagotovljene, potencialni uporabniki pa vedo, da storitve obstajajo in da so upravičeni do njihove uporabe;
- (f) „šolske dejavnosti“ pomeni učenje v okviru igre, rekreacijskih, športnih ali kulturnih dejavnosti, ki potekajo v okviru rednega pouka ali zunaj njega, organizira jih šola in so del šolskih učnih načrtov ali povezane z njimi;
- (g) „zdrav obrok“ ali „zdrava prehrana“ pomeni uživanje uravnoteženih obrokov, ki otrokom zagotavljajo hranila, potrebna za njihov telesni in duševni razvoj ter telesno dejavnost, in ustrezajo fiziološkim potrebam;
- (h) „ustrezno stanovanje“ pomeni stanovanje, ki ustreza veljavnim nacionalnim tehničnim standardom, je v razumno dobrem stanju, nudi razumno stopnjo toplotnega udobja in je na voljo po dostopnih cenah.

GLAVNA PRIPOROČILA

- (4) Države članice so pozvane, da:
 - (a) pomoči potrebnim otrokom zagotovijo učinkovit in brezplačen dostop do predšolske vzgoje in varstva, izobraževanja in šolskih dejavnosti, vsaj enega zdravega obroka vsak šolski dan in zdravstvenega varstva;
 - (b) pomoči potrebnim otrokom zagotovijo učinkovit dostop do zdrave prehrane in ustreznega stanovanja.
- (5) Države članice bi morale opredeliti pomoči potrebne otroke in znotraj te skupine, kadar je primerno, pri oblikovanju celostnih nacionalnih ukrepov upoštevati posebne prikrajšanosti, s katerimi se soočajo:
 - (a) brezdovski otroci ali otroci, ki se soočajo z resno stanovanjsko prikrajšanostjo;
 - (b) otroci s posebnimi potrebami;
 - (c) otroci z migrantskim ozadjem;
 - (d) otroci iz rasnih ali etničnih manjšin (zlasti romski);
 - (e) otroci v alternativni (zlasti institucionalni) oskrbi;
 - (f) otroci, ki živijo v negotovih družinskih razmerah.

PODPORNI OKVIR POLITIKE

- (6) Države članice so pozvane, da vzpostavijo celostni podporni okvir politike za zmanjšanje socialne izključenosti otrok, ki se osredotoča na prekinitev medgeneracijskega kroga revščine in prikrajšanosti ter zmanjšanje socialno-ekonomskih posledic pandemije COVID-19. V ta namen bi morale države članice pri izvajanju tega priporočila:
 - (a) zagotoviti, da so socialne, izobraževalne, zdravstvene, prehranske in stanovanjske politike na nacionalni, regionalni in lokalni ravni skladne s tem priporočilom, ter izboljšati njihovo ustreznost za celostno podporo otrokom, kadar je to mogoče;

- (b) povečati naložbe v izobraževanje, ustrezne zdravstvene sisteme in sisteme socialne zaščite za učinkovit odziv na potrebe otrok in njihovih družin, zlasti tistih, ki so izpostavljeni socialni izključenosti;
- (c) zagotoviti ustrezne politike in sredstva, tudi z ukrepi za vključevanje staršev ali skrbnikov na trg dela in dohodkovno podporo za družine in gospodinjstva, da finančne ovire otrokom ne bi preprečevale dostopa do kakovostnih storitev;
- (d) na podlagi celostnega in večdisciplinarnega pristopa obravnavati teritorialno razsežnost socialne izključenosti ob upoštevanju posebnih potreb otrok glede na različna mestna, podeželska, oddaljena in ločena območja;
- (e) okrepiti sodelovanje z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi, organizacijami socialne ekonomije, nevladnimi organizacijami in drugimi deležniki ter njihovo vključevanje v oblikovanje, izvajanje in spremljanje politik in kakovostnih storitev za otroke;
- (f) sprejeti ukrepe za spodbujanje vključevanja ter preprečevanje diskriminacije in stigmatizacije pomoči potrebnih otrok in boj proti njima;
- (g) podpirati strateške naložbe v kakovostne storitve za otroke, vključno z omogočitveno infrastrukturo in usposobljeno delovno silo;
- (h) zagotoviti ustrezne vire za izvajanje tega priporočila in optimalno uporabiti nacionalna sredstva in sredstva EU, zlasti Evropski socialni sklad plus, Evropski sklad za regionalni razvoj, REACT-EU, InvestEU, mehanizem za okrevanje in odpornost ter instrument za tehnično podporo.

PREDŠOLSKA VZGOJA IN VARSTVO, IZOBRAŽEVANJE IN ŠOLSKE DEJAVNOSTI, ZDRAV OBROK VSAK ŠOLSKI DAN

- (7) Da bi se pomoči potrebnim otrokom zagotovil učinkovit in brezplačen dostop do predšolske vzgoje in varstva, izobraževanja in šolskih dejavnosti ter zdravega obroka vsak šolski dan, so države članice pozvane, da:
 - (a) opredelijo in odpravijo finančne in nefinančne ovire za udeležbo v predšolski vzgoji in varstvu, izobraževanju in šolskih dejavnostih;
 - (b) sprejmejo ukrepe za preprečevanje in zmanjšanje zgodnjega opuščanja šolanja ter za ponovno vključitev otrok, pri katerih je tveganje, da opustijo šolanje ali usposabljanje, oziroma otrok, ki so opustili šolanje ali usposabljanje;
 - (c) zagotovijo učno podporo otrokom z učnimi težavami, da se zapolnijo njihove jezikovne, kognitivne in izobrazbene vrzeli;
 - (d) objekte in izobraževalno gradivo predšolske vzgoje in varstva ter izobraževalnih ustanov prilagodijo otrokom s posebnimi potrebami, pri čemer uporabijo vključujoče metode poučevanja in učenja; v ta namen bi bilo treba zagotoviti, da so na voljo usposobljeni učitelji in drugi pedagoški delavci, kot so psihologi, logopedi, rehabilitatorji ali pomočniki učiteljev;
 - (e) sprejmejo ukrepe za podporo vključujočemu izobraževanju in preprečevanje ločenih razredov v ustanovah za predšolsko vzgojo in varstvo ter izobraževalnih ustanovah; to lahko vključuje tudi zagotavljanje prednostnega ali zgodnjega dostopa pomoči potrebnim otrokom;
 - (f) zagotovijo vsaj en zdrav obrok vsak šolski dan;

- (g) zagotovijo izobraževalno gradivo, vključno s knjigami ali uniformami, kadar je to ustrezno;
- (h) zagotovijo povezljivost visoke hitrosti, digitalne storitve in ustrezno opremo, ki so potrebni za učenje na daljavo, da se zagotovi dostop do izobraževalnih vsebin na spletu;
- (i) zagotovijo prevoz do ustanov za predšolsko vzgojo in varstvo ter izobraževalnih ustanov, kadar je to ustrezno;
- (j) zagotovijo enak in vključujoč dostop do šolskih dejavnosti, vključno z udeležbo na šolskih izletih;
- (k) razvijejo okvir za sodelovanje izobraževalnih ustanov, lokalnih skupnosti, socialnih služb in akterjev socialne ekonomije, da se podpre vključujoče izobraževanje, zagotovijo varstvo po pouku in možnosti za udeležbo v športnih, prostočasnih in kulturnih dejavnostih ter zgradijo in vlagajo v izobraževalne ustanove kot središča vključevanja in udeležbe.

ZDRAVSTVENO VARSTVO

- (8) Da bi se pomoči potrebnim otrokom zagotovil učinkovit in brezplačen dostop do kakovostnega zdravstvenega varstva, so države članice pozvane, da:
 - (a) olajšajo zgodnje odkrivanje in zdravljenje bolezni in razvojnih težav, vključno s tistimi, ki so povezane z duševnim zdravjem, ter zagotovijo dostop do rednih zdravniških pregledov, vključno z zobozdravstvenimi in oftalmološkimi, in programov zgodnje diagnostike; zagotovijo pravočasne kurativne in rehabilitacijske ukrepe, vključno z dostopom do zdravil, zdravljenja in medicinskih pripomočkov, ter dostop do programov cepljenja;
 - (b) zagotovijo ciljno usmerjene rehabilitacijske in habilitacijske storitve za otroke s posebnimi potrebami;
 - (c) izvajajo dostopne programe za spodbujanje zdravja in preprečevanje bolezni za pomoči potrebne otroke in njihove družine ter strokovnjake, ki delajo z otroki.

ZDRAVA PREHRANA

- (9) Da bi se pomoči potrebnim otrokom zagotovil učinkovit dostop do zadostne in zdrave prehrane, tudi v okviru sheme EU za sadje, zelenjavo in mleko v šolah, so države članice pozvane, da:
 - (a) podpirajo dostop do zdravih obrokov tudi izven šolskih dni, vključno s pomočjo v naravi ali finančno podporo;
 - (b) zagotovijo, da prehranski standardi v ustanovah za predšolsko vzgojo in varstvo ter izobraževalnih ustanovah upoštevajo posebne prehranske potrebe;
 - (c) omejijo oglaševanje in dostopnost hrane z visoko vsebnostjo maščob, soli in sladkorja v ustanovah za predšolsko vzgojo in varstvo ter izobraževalnih ustanovah;
 - (d) otrokom in družinam zagotovijo ustrezne informacije o zdravi prehrani otrok.

USTREZNO STANOVANJE

- (10) Da bi se pomoči potrebnim otrokom zagotovil učinkovit dostop do ustreznega stanovanja, so države članice pozvane, da:
- (a) zagotovijo, da brezdovski otroci in njihove družine prejmejo ustrezno nastanitev v zasilnih zatočiščih, da so hitro premeščeni iz teh zatočišč v stalno stanovanje ter da so jim zagotovljene ustrezne socialne in svetovalne storitve;
 - (b) ocenijo in po potrebi revidirajo nacionalne, regionalne in lokalne stanovanjske politike ter sprejmejo ukrepe za zagotovitev, da se ustrezno upoštevajo interesi družin s pomoči potrebnimi otroki, vključno z obravnavanjem energijske revščine; taka ocena in revizija bi morali vključevati tudi politike socialnih stanovanj in stanovanjske dodatke;
 - (c) pomoči potrebnim otrokom in njihovim družinam zagotovijo prednost in pravočasen dostop do socialnih stanovanj;
 - (d) ob upoštevanju koristi otroka preprečijo namestitvev otrok v institucionalno oskrbo; zagotovijo premestitev otrok iz institucionalne oskrbe v kakovostno oskrbo v skupnosti ali družini ter podpirajo njihovo neodvisno življenje in socialno vključevanje.

UPRAVLJANJE IN POROČANJE

- (11) Za zagotovitev dobrega upravljanja, spremljanja in poročanja se države članice spodbuja, da:

Nacionalni koordinatorji za jamstvo za otroke

- (a) imenujejo nacionalnega koordinatorja za jamstvo za otroke, ki ima ustrezna sredstva in pooblastila za učinkovito usklajevanje in spremljanje izvajanja tega priporočila;

Opredelitev pomoči potrebnih otrok

- (b) z namenom čim učinkovitejšega osredotočenja ukrepov na pomoči potrebne otroke ter ob upoštevanju nacionalnih, regionalnih in lokalnih ureditev in okoliščin vključijo ustrezne deležnike v opredelitev pomoči potrebnih otrok in ovir, s katerimi se ti otroci srečujejo pri dostopu do storitev, zajetih v tem priporočilu, in njihovi uporabi;

Nacionalni akcijski načrti

- (c) v šestih mesecih od sprejetja tega priporočila Komisiji predložijo akcijski načrt za obdobje do leta 2030 za izvajanje tega priporočila ob upoštevanju nacionalnih, regionalnih in lokalnih okoliščin. Akcijski načrt bi moral vključevati zlasti:
 - (i) ciljne kategorije pomoči potrebnih otrok, ki jih je treba doseči z ustreznimi celostnimi ukrepi;
 - (ii) kvantitativne in kvalitativne cilje, ki naj bi se ob upoštevanju regionalnih in lokalnih razlik dosegli v zvezi s pomoči potrebnimi otroki z ustreznimi ukrepi;

- (iii) načrtovane ali sprejete ukrepe za izvajanje tega priporočila, tudi na regionalni in lokalni ravni, ter potrebna finančna sredstva in časovni okvir;
- (iv) druge načrtovane ali sprejete ukrepe za zmanjšanje socialne izključenosti otrok in prekinitev medgeneracijskega kroga prikrajšanosti, ki temeljijo zlasti na podpornem okviru politike iz odstavka 6;
- (v) nacionalni okvir za zbiranje podatkov, spremljanje in ocenjevanje tega priporočila, tudi z namenom vzpostavitve skupnega okvira za spremljanje iz točke (d) odstavka 12;

Ozaveščanje

- (d) razvijejo učinkovite ukrepe za ozaveščanje pomoči potrebnih otrok in njihovih družin, zlasti na regionalni in lokalni ravni ter s strani izobraževalnih ustanov, usposobljenih mediatorjev, služb za podporo družinam, civilne družbe in organizacij socialne ekonomije, da bi se povečala ozaveščenost ter spodbudila in olajšala uporaba storitev, zajetih v tem priporočilu;

Vključevanje deležnikov

- (e) med pripravo, izvajanjem, spremljanjem in ocenjevanjem akcijskega načrta zagotovijo sodelovanje regionalnih, lokalnih in drugih ustreznih organov, otrok in ustreznih deležnikov, ki predstavljajo civilno družbo, nevladnih organizacij, izobraževalnih ustanov in organov, pristojnih za spodbujanje socialne vključenosti in vključevanja, otrokovih pravic, vključujočega izobraževanja in nediskriminacije, vključno z nacionalnimi organi za enakost;

Poročanje Komisiji

- (f) vsaki dve leti poročajo Komisiji o napredku pri izvajanju tega priporočila v skladu z nacionalnim akcijskim načrtom.

IZVAJANJE, SPREMLJANJE IN OCENJEVANJE

- (12) Svet pozdravlja namero Komisije, da:
 - (a) v okviru evropskega semestra spremlja napredek pri izvajanju tega priporočila, vključno z njegovimi rezultati in učinki za pomoči potrebne otroke, ter po potrebi predlaga priporočila za posamezne države članice;
 - (b) sodeluje z državami članicami, nacionalnimi koordinatorji za jamstvo za otroke in Odborom za socialno zaščito, da se olajša vzajemno učenje, izmenjajo izkušnje in dobre prakse ter spremljajo ukrepi, sprejeti v odziv na to priporočilo v skladu z ustreznimi nacionalnimi akcijskimi načrti;
 - (c) na podlagi poročil držav članic redno poroča Odboru za socialno zaščito o napredku pri izvajanju tega priporočila;
 - (d) sodeluje z Odborom za socialno zaščito:
 - (i) da se vzpostavi skupni okvir za spremljanje in razvijejo dogovorjeni skupni kvantitativni in kvalitativni kazalniki rezultatov za oceno izvajanja tega priporočila;
 - (ii) da se z namenom pridobivanja informacij za pomoč pri oblikovanju politik izboljšajo razpoložljivost, obseg in ustreznost primerljivih podatkov na ravni

Unije, tudi o pomoči potrebnih otrocih in njihovem dostopu do storitev, ter ustreznost in pokritost prejemkov, namenjenih otrokom;

- (e) v petih letih po sprejetju tega priporočila pregleda napredek pri njegovem izvajanju in poroča Svetu;
- (f) okrepi prizadevanja za ozaveščanje in komuniciranje ter izboljša razširjanje rezultatov in primerov dobre prakse na ravni Unije ter med državami članicami in ustreznimi deležniki.

V Bruslju,

Za Svet
Predsednik